БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 28 (8250)
ФЕВРАЛИИН 2
СУББОТО
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, советскэ арад ажахынгаа бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ, арадайнгаа ажана байдалые болон культурна хэмжээень бүри һайжаруулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаа гэжэ 1956 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэлгын дүнгүүд харуулна.

1956 ОНДО СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

Промышленность, хүдөө ажахы болон транспортые хүгжөөлгэ, капитальна барилгын ургалта, дотоодын ба гадаадын худалдаа наймаае үргэдхэлгэ, хүдэлмэришэдэй болон албахаагшадай тоогой хубилалта, арад зоной ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээнэй ургалта 1956 ондо — зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно гэбэл:

I.

Промышленностьда үйлэдбэриин түсэбые дүүргэлтэ

Промышленностьда бүхы дээрээ валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб дүүргэгдэә. Тус тус министерствонүүд промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые иимээр дүүргэә:

	1956 оной жэлэй түсэбые дүүргэлтэ процентээр
СССР-эй Хара металлургиин министерство	99,6
СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерство	103
СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство	99,8
СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерство	102
Химическэ промышленностиин министерство	102
Электростанцинуудай министерство	101
Электротехническэ промышленностиин министерство	104
Радиотехническэ промышленностиин министерство	102
Хүндэ машина бүтээлгын министерство	103
Станок бүтээлгын ба зэр зэмсэгэй промышленностиин министерство	100,5
Транспортна машина бүтээлгын министерство	104
Автомобильна промышленностиин министерство	103
Трактор болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство	102
Прибор бүтээлгын ба автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй министерство	103
Машина бүтээлгын министерство	101
Барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын министерство	104
СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство	98
СССР-эй Саарһанай болон модо болбосоруулдаг промышленностиин министерство	101
СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерство	102
СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство	103
СССР-эй Мяханай ба һүнэй продуктнуудай промышленностиин министерство	105
Зам харилсаанай министерствын промышленна предприятинууд	105
СССР-эй Культурын министерствын промышленна предприятинууд	106
СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын медицинскэ промышленностиин предприятинууд	104
Республиканска министерствонүүд болон эмхи зургаануудай промышленна предприятинууд	102

Манай ороной олон миллион ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлтэ ажалай ашаар 1956 ондо промышленностие болон нэн түрүүн хүндэ индустрие хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтанууд туйлагдаа.

СССР эй промышленностиин валовой продукци 1956 ондо 1955 онойхитой жэшэбэл 11 шахуу процентээр ургаһан байна. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ (группа «А») даб дээрэхи мэдээгээр 11,4 процентээр ехэ болоо. Хэрэглээнэй зүйлнүүдэй үйлэдбэри (группа «Б») 9,4 процентээр дээшэлээ.

Хүндэ промышленностиин талаар: нефть, газ, кокс хэдэг нүүрһэ, сланец абалгаар, булад соргонуудые, кокс, бензин, дизельнэ түлишэ, мазут үйлэдбэрилгөөр, электроэнерги абалгаар, алюмини, никель, сагаан туулга, вольфрамай ба молибденэй концентрат, синтетическэ аммиак, кальцинированнэ ба каустическа содо, азотно ба сернэ кислота, азотно болон фосфатна үтэгжүүлгэ, будагай зүйл, гидравлическа турбина, дизельнүүдые, газогенераторна двигательнүүдые, генераторнуудые электровакуумна приборнуудые, ашаанай автомобильнуудые, шарикова ба роликово подшипнигуудые, магистральна тепловозуудые, ашаанай болон магистральна пассажирска вагонуудые, тракторна сеялкэ болон культиваторнуудые, тракторна косилканууды, тэжээл бэлэдхэдэг түхеэрэлтэнүүдые, орооһоной комбайнуудта подборщигуудые, лафедүүдые, хедернүүдые, тракторна скрепернүүдые, стандартна гэр, азбест, слюда болон бусад зүйлэй продукцинуудые үйлэдбэрилгөөр жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Үргэн хэрэглэлэй эд товарнууд: нооһон бүд, гутал, оймһоной зүйлнүүд, гадар хубсаһан, оёгдомол зүйлнүүд, час, мотоцикл, гэрэй холодильник, малай тоһон, сыр болон һүнэй бусад продуктнууд, ургамалай тоһон, маргарин, колбасна зүйлнүүд, кондитерска болон макаронно зүйлнүүд, сай, виноградна архи, шампанска, папирос, мылэ, саарһан ба бусад зүйлнүүд жэлэй түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргагдаа.

Байгаалиин баялигуудые шэнжэлэн олохо хүдэлмэриие дам саашадань ябуулһанай ашаар промышленностьда хэрэгтэй элдэб түүхэй эд 1956 ондо нилээд ехэ боложо үгөө. Хара ба үнгэтэ, тон үсөөн дайралдадаг һайн шанартай металл, мүн элдэб химическэ түүхэй эд, барилгын материал, нефть, байгаалиин газ болон бусад энергетическэ баялигуудтай шэнэ газар олдоһон байна. Энээнтэй хамта урдань мэдээжэ ба ашаглагдажа байһан байгаалиин баялигтай газарнуудые улам үргэдхэхын тула хэмжээ абтаһан байна.

Бүхы дээрэнь промышленностиин талаар жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн болобошье, ажахын зарим һалбаринуудта ехэ дутагдал тохёолдоһон байна.

1955 онойхитой сасуулхада нүүрһэ малтан абалга, металл, цемент үйлэдбэрилгэ, барилгын модо бэлэдхэлгэ нилээд ехэ болобошье, 1956 ондо эдэ продукцинуудые үйлэдбэрилхэ талаар жэлэй түсэб дүүргэлтэдэ дутагдалнууд ушарһан байна. Энэ хадаа арадай ажахын зарим нэгэн һалбарида һаад тохёолдуулаа.

1956 ондо зарим министерствонүүд валовой продукци гаргалгаар, мүн шухала зүйлэй продукци үйлэдбэрилгөөр түсэбүүдээ дүүргэнгүй байшоо. СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство боро нүүрһэ малтан абалгаар түсэбөө дүүргэбэшье, шулуун нүүрһэ малтан абалгаар түсэбөө дүүргээгүй. СССР-эй Хара металлургиин министерство хара металл үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө мүн лэ дүүргэнгүй байшоо. СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство цемент, сонхын шэл, хирпиисэ, шифер, хабсаргагдамал түмэрбетонно хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Олохон министерствонүүд валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэбэшье, промышленна продукциин зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө дүүргээгүй байха юм. Хүндэ машина бүтээлгын министерство—прокатна түхеэрэлгэ болон нефтеаппаратурануудые гаргаха түсэбөө, Станок бүтээлгын ба зэр зэмсэгэй промышленностиин министерство — металл отолдог зарим түхэлэй станогуудые болон дархалалга — дабталгын машинануудые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө дүүргээгүй. Тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство—тракторнуудые, орооһоной комбайнуудые, кукуруза болон силоснэ культурануудые хуряаха комбайнуудые гаргаха түсэбөө, Электротехническэ промышленностиин министерство—электродвигательнүүдые гаргаха түсэбөө. Барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын министерство — экскаваторнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө, СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство—модо шэрэхэ түсэбөө, СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерство — лёноор нэхэһэн ба торгон бүд гаргаха түсэбөө, СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство—сахар гаргаха түсэбөө, СССР-эй Мяханай болон һүнэй продуктнуудай промышленностиин министерство—мяха үйлэдбэрилхэ түсэбөө, СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерство—загаһа бариха түсэбөө дүүргээгүй.

Олохон промышленна предприятинууд үргэлжэ адли жэгдэ бэшээр хүдэлһэн байна. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, материально-техническэ хангалтада, мүн түсэблэлгэ ба үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ дутагдалнуудай байһан дээрэһээ болоо бшуу.

Союзна мэдэлдэ байһан 15 мянган промышленна предприятинууд үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада союзна республиканудай мэдэлдэ үгтэбэ. Энээнэй эсэстэ союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй мэдэлэй промышленностиин валовой продукциин удельнэ хэмжээн промышленна продукциин ниитэ хэмжээндэ абажа харабал, 1953 ондо 31 процент байһанаа, 1956 ондо 55 процентээр ургаһан байна.

Союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй мэдэлдэ байдаг предприятинууд промышленностиин талаар валовой продукци үйлэдбэрилгын түсэбые 1956 ондо бүхы дээрэнь 102 процент дүүргэһэн байна.

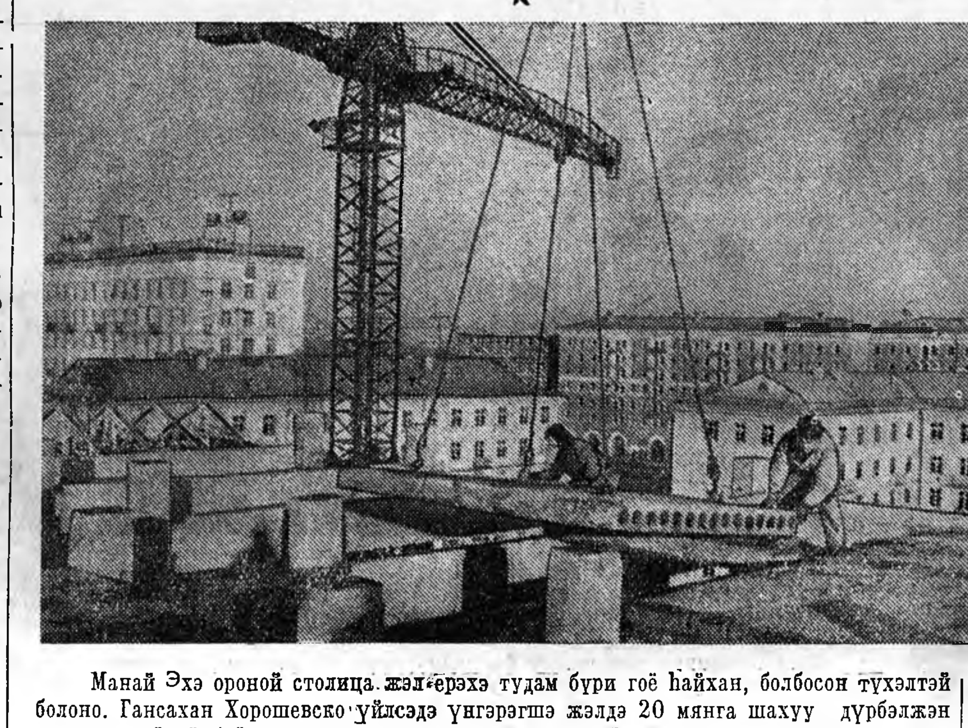
II.

Промышленна продукци үйлэдбэрилгын ургалта

1956 ондо промышленна шухала шухала зүйлэй продукци үйлэдбэрилгэ иимээр харуулагдана:

	1956 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1955 онойхитой сасуулхада 1956 ондо процентээр
Шэрэм — миллион тонноор	35,8	107
Булад — миллион тонноор	48,6	107
Прокат—миллион тонноор	37,8	107
Булад сорго—миллион тонноор	3,8	108
Түмэр руда — миллион тонноор	78	109
Нүүрһэн—миллион тонноор	429	110
тэрэ тоодо кокс хэхэ нүүрһэн	83	107
Нүүрһэнэй брикетэнүүд — миллион тонноор	3,1	121
Сланец — миллион тонноор	11,6	107
Нефть — миллион тонноор	83,8	118
Газ — миллиард кубическа метрээр	13,7	132
Электроэнерги — миллиард киловатт часаар	192	113
тэрэ тоодо гидроэлектроэнерги	29	125
Минеральна үтэгжүүлгэ—миллион тонноор	10,9	113
Кальцинированнэ содо—мянган тонноор	1545	108
Сернэ кислота — мянган тонноор	4323	114
Будаг — мянган тонноор	77	105
Автомобильна покрышка—миллион хэһэгээр	11,3	111
Металлургическа түхеэрэлгэ — мянган тонноор	177	103
Химическэ түхеэрэлгэ — мянган тонноор	109	98
Нефтеаппаратура—мянган тонноор	49,3	101
Нэхэлгын машина — хэһэгээр	1664	82
Паровой болон газова турбина — мянган квт.	4226	104
Гидравлическа турбина — мянган квт.	1581	106
Паровой, газова, гидравлическа турбинануудта генераторнууд — мянган квт.	5184	115
Томо электрическэ машина — хэһэгээр	4229	120
Электродвигатель — мянган хэһэгээр	1714	111
Электровакуумна прибор — миллион хэһэгээр	89,6	117
Металл отолдог станок — мянган хэһэгээр	121,3	104
тэрэ тоодо нэгэл юумэ хэдэг тусхай ба агрегатна станогууд	21,8	130
Станок бүтээлгын ба зэр зэмсэгэй промышленностиин дархалалга дабталгын машина — мянган хэһэгээр	6,9	127
Автомобиль — мянган хэһэгээр	465	104
тэрэ тоодо: ашаанай автомобиль	358	109
хүнгэн автомобиль	98	91
автобус	9	108
Шарикова болон роликово подшипник — миллион хэһэгээр	263	120
Трактор—мянган хэһэгээр (физическэ единицээр)	184	112
тэрэ тоодо: пропашной трактор	89	119
Тракторна плуг — мянган хэһэгээр	124	120
тэрэ тоодо навеснэ	55	146
Тракторна сеялкэ — мянган хэһэгээр	199	162
Тракторна культиватор — мянган хэһэгээр	148	132
тэрэ тоодо: навеснэ	98	148
Тракторна косилка — мянган хэһэгээр	27,2	120
тэрэ тоодо: навеснэ	18,6	128
Орооһоной комбайн — мянган хэһэгээр	82	170
Орооһоной комбайнуудта подборщик — мянган хэһэгээр	198	207
Свеклокомбайн — мянган хэһэгээр	8,0	113
Кукуруза болон силоснэ культурануудые хуряаха комбайн — мянган хэһэгээр	45.3	408
Орооһо сэбэрлэхэ машина — мянган хэһэгээр	10	99,3
Магистральна электровоз — хэһэгээр	216	111
Магистральна тепловоз — хэһэгээр	161	120
Ашаанай магистральна вагонууд — мянган хэһэгээр	40	117
Пассажирска магистральна вагонууд — хэһэгээр	1799	102
Троллейбус — хэһэгээр	380	106
Экскаватор — мянган хэһэгээр	6,8	130
Автогрейдер — хэһэгээр	1646	162
Барилгын модо (шэрэлгэ) — миллион кубометрээр	204	104
Цемент — миллион тонноор	24,9	111
Шифер — миллион условно хабтагайгаар	1813	122
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метрээр	112	112
Зөөлэн хушалта — миллион дүрбэлжэн метрээр	532	106
Хирпиисэ — миллиард хэһэгээр	21	104
Хабсаргагдамал түмэрбетонно хэрэгсэлнүүд — миллион кубическа метрээр	9	165
Хлопчатобумажна бүд — миллиард метрээр	5,5	92
Нооһон бүд — миллион метрээр	268	106
Лёноор нэхэгдэһэн бүд—миллион метрээр	383	125
Торгон бүд—миллион метрээр	754	143
Искусственна утаһан — мянган тонноор	129	117
Оёгдомол зүйлнүүд — миллиард түхэригөөр	56,5	110
Элдэб оймһоной зүйлнүүд — миллион паар хэһэгээр	804	104
Дотор ба гадар хубсаһан — миллион хэһэгээр	432	100
Гутал — миллион паараар	314	105
Элдэб янзын час — миллион хэһэгээр	22,6	115
Фотоаппарат — миллион хэһэгээр	1,2	117
Радиоприемник болон телевизор — миллион хэһэгээр	4,3	106
Гэрэй хэрэгсэлэй холодильник — мянган хэһэгээр	224	148
Хубсаһа угаадаг машина — мянган хэһэгээр	195	225
Тооһо сэбэрлэдэг машина — мянган хэһэгээр	179	137
Оёдолой машина — миллион хэһэгээр	1,9	110
Мотоцикл—мянган хэһэгээр	297	122
Велосипед — миллион хэһэгээр	3,1	108
Пианино ба рояль — мянган хэһэгээр	43,7	130
Саарһан — мянган тонноор	1993	107
Мебель—миллиард түхэригөөр	7,2	105
Мяха абалга—СССР-эй Мяханай ба һүнэй продуктнуудай промышленностиин министерстводэ — мянган тонноор	2368	106
Колбасна зүйлнүүдые абалга—СССР-эй Мяханай ба һүнэй продуктнуудай промышленностиин министерстводэ — мянган тонноор	764	107
Загаһа барилга—СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерстводэ — мянган тонноор	2788	104
Малай тоһон, сыр болон бусад һүнэй продуктнуудые һүн дээрэ абажа харабал (колхозуудай болон арад зоной гэртээ үйлэдбэрилһэниие хараадаа абангүй) — миллион тонноор	17,3	128
Элһэн сахар — мянган тонноор	4354	127
Кондитерска зүйлнүүд — миллион тонноор	1,6	114
Ургамалай тоһон (колхозуудай үйлэдбэрилһэниие хараадаа абангүйгөөр) — миллион тонноор	1,5	131
Маргарин—мянган тонноор	436	109
Консервэ — миллиард условно банкаар	3,6	112
Виноградна архи—СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерстводэ — миллион дкл.	37	111
Шампанска архи — миллион шэлээр	27	111
Сай—мянган тонноор	51	120
Мылэ — миллион тонноор	1,3	118
Папирос—миллиард хэһэгээр	203	103

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Манай Эхэ ороной столица жэл ерэхэ тудам бүри гоё һайхан, болбосон түхэлтэй болоно. Гансахан Хорошевско үйлсэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ 20 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтөө. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта 13 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада үгтэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хорошевско 1-дэхи үйлсэдэ 10 дабхар гэр баригдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Харьковска тепловоз бүтээлгын заводой гаргаһан «ТЭ-7» гэһэн түрүүшын тепловоз Ленинградһаа Москва хүрэтэр пассажирска поездые шэрэжэ асарһан байна. Ленинград Москва хоёрой хоорондо энэ поезд 8 час 14 минута соо ябаа. Тиихэдээ Бологое станцидал нэгэ удаа зогсоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; шэнэ пассажирска «ТЭ-7» тепловоз Ленинград орохоёо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

1956 ОНДО СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

(Үргэлжэлэлынь)

1956 ондо үнгэтэ металлые үйлэдбэрилэн гаргалга 1955 онойхитой сасуулбал ехэ болоо. Жэшээнь, алюмини үйлэдбэрилгэ — 8 процентээр, туулга — 4 процентээр, сайр — 17 процентээр, никель — 7 процентээр, магни болон магниин зүйлнүүд — 18 процентээр ехэ болоһон байна.

Хлопчатобумажна промышленность үнгэрһэн жэлдэ хлопчатобумажна бүд 8 процент багаар гаргаа. Энэ хадаа 1955 ондо хүбэнгэй ургасын бага байһан дээрэһээ болоо. Зүгөөр нооһон ба лёноор нэхэгдэһэн бүд гаргалга, илангаяа торгон бүд гаргалга ехэ болоһон байна.

Хүнгэн ба текстильнэ промышленностиин предприятинуудта арад зоной үлэмжэ ехээр хэрэглэдэг продукцинуудай ассортимент үргэдхэгдэһэн байна. Лёноор нэхэгдэһэн гоёогдомол, үргэн энтэй бүд, мүн костюмай сэбэр нооһон бүд, элдэб һайн шанартай оймһоной зүйлнүүд, рантатай гутал болон бусад зүйлнүүдые гаргалга нилээд ехэ болоһон байна.

Хүнгэн промышленностиин зарим предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудай ассортиментые һайжаруулхатайгаа хамта, мүн арад зоной абадаггүй, муугаар хэгдэһэн зүйлнүүдые гаргадаг байгаа.

Үйлэдбэриин технологиие саашадань һайжаруулһанай ба хүдэлжэ байһан үйлэдбэриин хүсэнүүдые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар 1956 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилгэ нилээд ехэ болоһон байна. СССР-эй Хара металлургиин министерствын заводуудта доменно пеэшэнүүдые ашагтайгаар хэрэглэлгэ 1955 онойхитой сасуулбал 1956 ондо 3 процентээр һайжарһан байна. Мартеновскэ пеэшэнүүдэй нэгэ дүрбэлжэн метр талмай бүриһөө булад абалга тэрэшэлэн 3 процентээр ехэ болоһон байна. Гэхэтэй хамта, тус министерствын заводуудта хара металл үйлэдбэрилэн абалгые улам ехэ болгохын тула байһан арга боломжонууд үшөөл хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Доменно болон мартеновскэ пеэшэнүүдые ашаглаха талаар 1956 ондо тогтоогдоһон даалгабари тус министерство дээрэ бүхыдэнь хаража үзэбэл дүүргэгдээгүй.

СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерствын предприятинуудта түүхэй эдһээ тунга һайн нефтепродуктнуудые абалга дээшэлээ. Нефть олохо ба тэрэниие абаха ябадал түргэдхэгдэһэн байна. Гэбэшье, 1956 ондо эдэ зүйлнүүдээр тогтоогдоһон даалгабари дүүргэгдээгүй.

СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын олохон цементын заводуудта түхеэрэлтэнүүдые ашаглаха талаар табигдаһан түсэб дүүргэгдээгүй.

СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство тэдэндэ ехээр үгтэдэг машина болон механизмуудые хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерствын зүгһөө загаһа барилгын флодые муугаар ашаглаха баримтанууд үзэгдэһэн байна.

Юумэ бэлдэжэ үгэдэг министерствонүүд, нэн түрүүндэ СССР-эй Хара металлургиин министерство, СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство, Тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство, металл, нүүрһэ, барилгын модо, хюрөөдэмэл модо, цемент, трактор, комбайн болон бусад зүйлнүүдые хэрэгтэй газарнуудтань хүсэд эльгээхэ тушаа тогтоогдомол болон дахинаа үгтэһэн даалгабаринуудые дүүргэжэ шадаагүй. Энэ хадаа үйлэдбэридэ, барилгада заримдаа һаад ушаруулһан байна.

1956 ондо хүдөө ажахын зарим түүхэй эдэй бэлэдхэлэй болон худалдан абалгын сэнгүүдэй дээшэлүүлэгдэһые хараадаа абалсан 1956 ондо промышленна продукциин өөрынь үнэ 1955 оной үнынь дунда зэргын хэмжээтэй сасуулбал, тухайламжын мэдээгээр 3,4 процентээр химдараа. Тиихэдэ 1956 ондо өөрынь үные 3,9 процентээр химдаруулха гэжэ түсэбөөр хараалагдаһан байха юм.

СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство, СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерство, СССР-эй Хара металлургиин министерство, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство, СССР-эй Саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин министерство, Трактор болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство, СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерство продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха талаар 1956 оной түсэбые дүүргээгүй. Мэргэжүүлгэ ба хамжан үйлэдбэрилгые эмхидхэлгэдэ шэнэ техникые удаанаар нэбтэрүүлдэг байһан дээрэһээ олон предприятинуудта элдэб зүйлэй продукцинуудай өөрынь үнэ сэн бэшэ предприятинуудта үйлэдбэрилэн гаргадаг мүн иимэл түхэлэй продукциин өөрынь үнэ сэнтэй жэшэбэл үшөөл ехэ байһаар.

Промышленностьда үнгэрһэн жэлнүүдтэй жэшэбэл голодоһо гаргаха болон ашаг багатайгаар гаргаша хэхэ ябадал нилээд бага болоһон байгаашье, 1956 ондо 5 миллиард шахуу түхэриг иимэ ушарһаа гаргашалагдаһан байна.

III.

Шэнэ техникые нэбтэрүүлгэ

Электрификацилгые, комплексно ёһоор оньһожоруулга ба автоматизацилгые саашадань хүгжөөһэнэй, ехэ бүтээсэтэй шэнэ түхеэрэлгэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлһэнэй, хуушан түхеэрэлгэнүүдые һэлгэһэнэй ба шэнэдхэн һайжаруулһанай ашаар үйлэдбэриин техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд 1956 ондо арадай ажахын бүхы һалбаринуудта бэелүүлэгдээ.

Машино-бүтээлгын предприятинууд, научно-шэнжэлэлгын институдууд болон проектно-конструкторска эмхи зургаанууд мянга гаран шухала шэнэ түхэлэй машина, станок болон түхеэрэлгэнүүдые зохёожо бүтээһэн байна; 1500 шахуу автоматическа, поточно болон конвейернэ лининүүд ашаглалгада оруулагдаһан, экономическа талаараа ашагтайгаар, металл болбосоруулха түрүү арганууд хэбтэ оруулан металлическа зүйлнүүдые болбосоруулха, нарин шудхалаа гэхэ мэтын түрүү арганууд хэрэглэгдэһэн байна. Түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һайжаруулха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Гэхэтэй хамта олон предприятинууд, научно-шэнжэлэлгын институдууд болон проектно-конструкторска эмхи зургаанууд шэнэ түхэлэй машинануудые, автоматическа лининүүдые, түхеэрэлгэнүүд болон бусад шухала зүйлнүүдые зохёохо, үйлэдбэрилэн гаргаха ба ашаглаха талаар тогтоогдоһон даалгабаряа дүүргээгүй.

Манай промышленность үнгэрһэн жэлдэ 250 гаран шэнэ түхэлэй машина, түхеэрэлгэ болон бусад элдэб материалнуудые олоор үйлэдбэрилэн гаргажа эхилһэн байна. Гэбэшье, шэнэ түхэлэй продукцинуудые гаргаха даалгабаряа хэдэн министерствонүүд хангалтагүйгөөр дүүргээ. Илангаяа Станок бүтээдэг болон инструментальна промышленностиин министерство, Трактор болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство, Прибор бүтээдэг ба автоматизацилгын зэр зэмсэгүүдые бүтээдэг министерство тогтоогдоһон түсэбүүдээ хангалтагүйгөөр дүүргээ.

Мартеновскэ болон электрын хүсөөр булад хайлуулдаг пеэшэнүүдтэ булад хайлуулгада, доменно ферросплавуудые хайлуулгада кислородые хэрэглэхэ хүдэлмэри хара металлургида саашадаа үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Конвертернүүдтэ кислород хэрэглэн булад хайлуулга бүхы промышленностьда хэрэглэгдэдэг болоо. Халууе даасатай дүрэхэгүй зүйлнүүдые хэрэглэдэг болохо хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлүүлэгдээ. Хайлуулагдаһан булад таһалгаряагүйгөөр эюулхэ ба булад эюулхэдээ вакуумуудые хэрэглэхэ талаар хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Доменно, булад хайлуулдаг, прокат болон түмэр соргонуудые хэдэг процессүүдые, коксохимическэ болон халуу даасатай үйлэдбэринүүдтэ, горнорудна промышленностьда үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилха талаар хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлүүлэгдээ. Гэхэтэй хамта, СССР-эй Хара металлургиин министерство кислородно станцинуудые ашаглалгада үгэхэ талаар прокатна стануудые автоматизацилха, түмэрэй болон марганцева рудануудые болон уурхай соохи породонуудые суглуулха хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха талаар табигдаһан даалгабариие дүүргэжэ шадаагүй.

Үндэр частотатай полупроводнигуудые хэхэ, электровакуумна техникэдэ болон халуу даасатай сплавуудта хэрэглэгдэхэ элдэб металлнуудые бии болгохо талаар, полиметаллическа промышленна продуктнуудые болон туулганай агломерадые электротермическэ аргаар болбосоруулха талаар, отражательна болон сэбэрлэлгын пеэшэнүүдэй халуун дулаае автоматическа аргаар хинаха ба тааруулха талаар, шанаржуулгын фабрикануудые комплексно ёһоор автоматизацилха талаар үнгэтэ металлургида хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Зүгөөр, зэд, никелевэ рудануудые удаа дараалан шанаржуулха схемые нэбтэрүүлхэ, зэд болон туулганай рудануудые селективнэ флотациин схемээр шанаржуулха талаар, никель, кобальт, туулга, сайр, зэд хайлуулгада кислород хэрэглэхэ талаар хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерство дүүргээгүй.

Лава дотор комплексно оньһожоруулга хэрэглэхын тулада нариихан эдисэтэй комбайнуудые хэрэглэн комплексно түхеэрэлгэнүүдые туршалга нүүрһэнэй промышленностьда амжалтатайгаар хэгдээ. Оньһожоруулһан аргаар нүүрһэ малтан абаха хүдэлмэри 1955 онойхитой сасуулхада 19 процентээр ехэ болоо. Бэлэдхэлэй гол хүдэлмэринүүдые хэхэдэ породые болон нүүрһэ тээхэ хүдэлмэри оньһожоруулга 13 процентээр ехэ болоо. Нээмэл аргаар нүүрһэ абадаг газарнуудта хүсэтэ экскаваторнуудые хэрэглэн нүүрһэнэй дээдэ тээ хэбтэһэн газар, шоройень абажа хаяха хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Зүгөөр, комплексно оньһожоруулга хэрэглэхэ талаар, нүүрһэ малтан абалгада шахтануудта гидравлическа аргануудые нэбтэрүүлхэ ба бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ түмэрбетонно т улгануудые хэрэглэхэ талаар тогтоогдоһон даалгабариие СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство дүүргээгүй.

Техническэ талаараа бүри нарижуулагдаһан, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые газар үрэмдэхэ, нефть малтан абаха ба геолого-разведочнэ хүдэлмэридэ хэрэглэхэ ба нэбтэрүүлхэ талаар, шэнэ аргаар скважинуудые үрэмдэхэ арганууд нефтяной промышленностьда хэрэглэгдэһэн байна. Тунгалаг сэгээн нефтепродуктнуудые ехээр гаргаха, тэдэнэй ассортиментые үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха талаар табигдаһан даалгабари дүүргэгдээ. Нефть, нүүрһэн, сланец болон торфһоо түлишын болон химическэ продуктнуудые, мүн газ абаха талаар хараалагдаһан хүдэлмэри дүүргэгдээ. Гэбэшье, СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерство соргото электроүрэмөөр скважин үрэмдэхэ аргануудые хэрэглэхэ, уһа хэрэглэн пластые нүхэлхэ арга хэрэглэхэ, үндэр частотатай тогоор нефтиие уһагүй болгохо арга хэрэглэхэ, мүн үрэмдэлгын ажал ехэтэй хүдэлмэриие болон вышкэ хабсаралгые комплексноор оньһожоруулха талаар табигдаһан түсэб дүүргээгүй.

Хүдөө ажахыда хэрэгтэй, хүсэ ехэтэй шэнэ хоро-химикадуудай образецүүдые химическэ промышленность бэлдээ. Арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ шэнэ пластическа зүйлнүүд, будагууд ба бусад химикадууд шэнээр бии болгогдоо. Полиизопреновэ каучугта туршалга хэгдээ. Гэхэтэй хамта, Химическэ промышленностиин министерство элдэб буртаг үбһэ үгы хэхэ һайжаруулагдаһан технологитой препарадые гаргаха шэнэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн ашаглаха түсэбөө, борно микроүтэгжүүлгэ, анилин, һайн шанартай сульфат кали, фторгүй болгогдоһон фосфадуудые, электростанцинуудта хэрэглэгдэхэ һайн шанартай ионообменнэ смолануудые гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

СССР-эй Европейскэ хубида нэгэдхэгдэмэл энергетическэ системые байгуулха хүдэлмэриие Электростанцинуудай министерство эхилһэн байна. Тепловой электростанцинуудай, гидроэлектростанцинуудай, теплофикационно түхеэрэлгэнүүдэй цехүүдые автоматизацилха, мүн энергосистемэнүүдые автоматикын ба телемеханикын аргаар хүтэлхэ талаар хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Атомна энергиие амгалан тайбан ажахыда ашаглаха зорилгоор, тэрэ үйлэдбэриин технологическа процессүүдтэ хэрэглэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, доменно процесстэ, булад хайлуулгада шэнжэлгэ хэхэдэ радиоактивна изотопууд хэрэглэгдэһэн байна. Электролизернүүдтэ алюминиин шанарые тодорхойлхо, технологическа процессүүдтэ хиналта хэхэ ба тэдэниие түргэдхэхэ хэрэгтэ, үнгэтэ ба хара металлнуудай хүйтөөр гү, халуунаар болбосоруулха үедэ тэдэнэй зузааниие тодорхойлхо гэхэ мэтэ ажалда радиоактивна изотопууд хэрэглэгдээ. Эмнэлгэ аргалалгада болон научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ радиоактивна изотопууд мүн лэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Утаһа наряар ээрэдэг, түргэн хүдэлдэг машинануудые, будаха, үнгэлхэ шэнэ конструкциин агрегадуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри Хүнгэн промышленностиин предприятинуудта хэгдэһэн байна. Мяханай болон һүнэй промышленностиин предприятинуудта мал болон шубуу үүсэлэн болбосоруулха конвейернэ лининүүдэй тоо олон болоо. Оньһожоруулагдаһан поточно лини хэрэглэн зөөхэйе тоһон болгохо түхеэрэлгэнүүд олон болоо. Гэбэшье, бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ талаар хэдэн даалгабаринууд хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностьда дүүргэгдээгүй.

1956 ондо уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой зохёон бүтээхы үүсхэл ба эдэбхи саашадаа ургаһан байна. Нёдондо нэгэ миллионһоо үлүү уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод промышленностьда, барилга болон транспорт дээрэ хүдэлжэ байгаа. Тэдэнэр 2 миллион үлүүтэй дурадхал оруулһан байна. Тэдэнэй оруулһан 1 миллион 200 мянган зохёолнууд техническэ нарижуулгын ба уралан зохёолгын дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдээ.

IV.

Хүдөө ажахы

Һүүлэй гурбан жэл соо орон доторнай хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар ехэнүүд хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Шэнэ ба боро газар ашаглаха тухай, колхозуудые болон МТС-үүдые хүтэлбэрилхы. кадрнуудаар болон мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ тухай, хүдөө ажахын түсэблэлгын шэнэ гурим тухай, хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй болон худалдан абалгын сэн дээшэлүүлхэ тухай, колхознигуудта һара бүхэндэ аванс үгэдэг болохо тухай ба бусад асуудалаар Парти, Правительствын абаһан шиидхэбэринүүд шухала удхашанартай байгаа. Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ тушаа Парти, Правительствын абаһан хэмжээ-ябуулганууды бэелүүлһэнэй ашаар колхозууд, машинно-тракторна станцинууд болон совхозууд хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар ехэ амжалтануудые туйлаа.

1956 ондо хүдөө ажахын культурануудай тарилгын талмай 195 миллион гектар тухай болоһон гэхэ гү, али 1955 онойхитой сасуулхада 8,9 миллион гектараар, тиихэдэ 1953 онойхитой сасуулхада 38 миллион гектар шахуу ехэ болоһон байна.

Һүүлэй гурбан жэл соо орооһото культурануудай тарилгын талмай 22 миллион гектар шахуу, тэрэ тоодо шэниисэ 14 миллион гектараар ехэ болоһон байна; техническэ культурануудай талмай 1 миллион 676 мянган гектараар, тэрээн сооһоо лен-долгунец—677 мянган гектараар, сахарай свёкло—(фабричнa) 439 мянган гектараар ехэ болоо, хүбэн 190 мянган гектараар ехэ болоо; хартаабха, овощь, бахчева культурануудай тарилга 1 миллион 315 гектараар ехэ болоо. 1956 ондо 23,9 миллион гектарта кукуруза таригдаа гэхэ гү, 1953 онойхиһоо 7 дахин ехээр таригдаа.

1955 онойхитой сасуулхада 1956 ондо ниитэ дээрээ абтаһан ороохо таряан (амбаарта ороод байһаниинь) тухайлбал 20 процентээр ехэ боложо, манай ороной түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ таряан абтаһан байна. Эгээн һайн ургасатай 1937, 1940, 1952 онуудта иимэ ехэ ургаса абтаагүй һэн.

Сибириин болон Уралай, Казахска ССР-эй районуудай шэнэ ба боро газарнуудые амжалтатайгаар ашаглалга хадаа хүдөө ажахые дэбжээхэ хэрэгтэ онсо шухала удхашанартай байгаа. Шэнэ ба боро газар ашаглаһан районуудта һүүлэй 3 жэл соо орооһо таряа абалга 2,4 дахин ехэ болоо. 1953 онтой сасуулхада Казахска ССР ороохо таряа абалгаяа 4,3 дахин, Урал болон Сибириин районууд хоёр дахин шахуу ехэ болгоо.

Хүйтэн үбэл боложо, намарай шэниисын ехэшэгээр хүлдэһэн дээрэһээ Украинска ССР 1955 онойхидо орходоо 1956 ондо орооһо таряа багаар абаа.

СССР-эй Совхозуудай министерствын совхозуудта 1956 ондо 1953 онойхитой сасуулхада ороохо таряа абалгань 3 дахин ехэ болоо. СССР-эй Совхозуудай министерствын совхозуудай хүдөө ажахын бүхы культурануудай таряалангай талмай 30 миллион гектар болоо. Тэдээн сооһоо 22 миллион гектартань ороохото культуранууд таригдана. Һүүлэй 3 жэл соо совхозуудай хүдөө ажахын бүхы культурануудай тарилгын талмай 2,2 дахин, тиихэдэ ороохото культурануудай талмай 3 дахин шахуу ехэ болоо.

1955 онтой сасуулхада орон доторнай сэбэрлэгдээгүй хүбэн, наран сэсэг болон бусад техническэ культурануудые, хартаабха абалга ехэ болоо. Урзанданайхида орходоо овощиин ургаса багашаг абтаа.

Һүүлэй гурбан жэл соо гол техническэ культурануудые, хартаабха болон овощь абалга эды шэнээгээр ехэ болоо: наран сэсэг 1,5 дахин, сахарай свёкло—1,4 дахин, сэбэрлэгдээгүй хүбэн—14 процентээр, хартаабха—32 процентээр, овощь 21 процентээр.

Машинно-тракторна станцинууд хэрбээ 1955 ондо 1,7 миллион гектар таряа амяарлан хуряажа абаһан байгаа һаа, 1956 ондо 18 миллион гектар амяарлан хуряажа абаа. Гэбэшье, амяарлан хуряаха үедэ таряа хададга ба сохилгын хоорондо ехэ забһар гаргаха уша... нууд үзэгдэһэн байна. Олон кол... зууд, МТС-үүд болон совхоз... ороохото болон хүдөө ажахын ... сад культурануудые хуряаха үе... ехэхэн гээлтэ хээ.

Бүхы түрэлэй ашаг шэмэтэ ... лай тоо олон болоо. Бэшэлг... ёһоор колхозуудта, совхозууд... мүн колхознигуудта, хүдэлмэ... лэгшэдтэ болон албахаагшад... байһан ашаг шэмэтэ малай т... (миллион толгойгоор) иимэ байга...

	1955 оной октябриин 1-дэ	1956 оной октябриин 1-дэ
Эбэртэ бодо мал	67,1	70,4
Тэрэ тоодо үнеэг	29,2	30,9
Гахай	52,2	56,4
Хонин	125,0	129,8

Тиимэ болохолоороо, 1955 он... октябриин 1-һээ 1956 оной окт... риин 1 хүрэтэр эбэртэ бодо мал... тоо 3,3 миллион толгойгоо... тэрэ тоодо үнеэд 1,7 миллион т... гойгоор; гахай 4,2 миллион толго... гоор, хонин 4,8 миллион толгойго... нэмэһэн байна.

1955 оной октябриин 1-һээ 19... оной октябриин 1 хүрэтэр колх... зуудай ниитын малай тоо толг... эды шэнээнээр ехэ болоо; үнеэд... процентээр, гахай—12 процентэ... хонин—2 процентээр. СССР-эй Со... хозуудай министерствын совхоз... дай малай тоо толгой энэ үе соо э... шэнээгээр олошороо гэбэл: үнеэд... 8 процентээр, гахай—23 процентэ... хонидой тоо толгой хуушаараа үл... Колхознигуудай хубиин мэдэл... байһан, хүдөө нютагуудта ажаһу... даг хүдэлмэришэд болон албахаа... шадай хубиин мэдэлдэ байһан үне... дэй, гахай болон хонидой тоо ол... болоо.

Һүүлэй гурбан жэл соо, 19... оной октябриин 1-һээ 1956 оной о... тябриин 1 хүрэтэр бүхы түрэл... ажахынуудта ашаг шэмэтэ мал... тоо толгой иимээр олон боло... эбэртэ бодо мал—12 процентэ... тэрэ тоодо үнеэд—19 процентээр, г... хай—18 процентээр, хонин—13 пр... центээр.

1955 онтой жэшээлхэдэ, 1956 он... орон дотор малажалай продук... нууд—һүн, мяхан, үндэгэн, ноо... ба бусад продукт ехээр абтаа.

Һүүлэй гурбан жэл соо һү абал... 35 процентээр, мяха—11 проце... тээр, тэрэ тоодо гахайн мяха—... процентээр, үндэгэ абалга—21 пр... центээр, ноохо—11 процентээр е... болоһон байна.

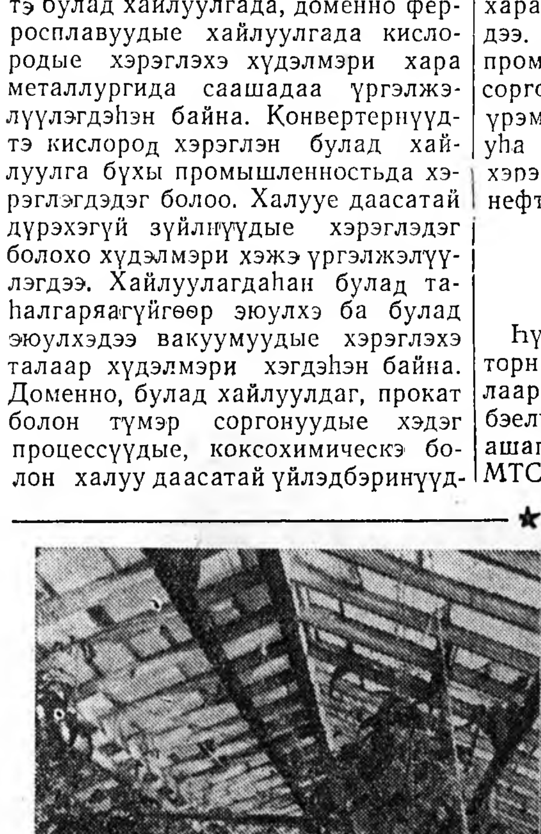
Ажахын урзандахи жэлтэй с... суулхада һү абалга колхозуудта ... процентээр, тиихэдэ һүүлэй гурба... жэл соо хоёр дахин шахуу ехэ б... лоо. Ажахын 1955—1956 онууд... колхозуудта нэгэ үнеэнһээ һү абал... урда үнгэрһэн жэлтэй сасуулха... 27 процентээр ехэ болоо. РСФСР-... олон областьнуудай, Украинска б... лон Молдавска ССР-нүүдэй колх... зууд 1955—1956 ондо дунда жэш... гээр нэгэ үнеэнһээ 2 мянганһаа д... шэ килограмм һү абаһан байн... Жэшээлхэдэ,

	1955—56 ондо дунда жэшээгээр колхозуудта нэгэ үнеэнһээ һаалгаһан һүн
Московско область	27...
Рязанска область	265...
Калининградска область	25...
Запорожско область	24...
Херсонско область	242...
Днепропетровско область	24...
Николаевска область	24...
Воронежско область	240...
Сталинска область	23...
Ленинградска область	22...
Крымскэ область	22...
Черновицка область	21...
Молдавска ССР	21...
Тамбовско область	21...
Черкасска область	21...
Тульска область	21...
Одесскэ область	21...
Винницкэ область	21...
Орловско область	20...
Кировоградска область	20...
Балашовска область	20...
Липецкэ область	20...
Ворошиловградска область	20...

Гэбэшье, Брянска, Вологодск... Великолукска, Дрогобычска, Жито... мирско, Кировскэ, Новогородско о... ластьнуудай, мүн Литовско ССР-э... Татарска АССР-эй колхозууд үшэ... һү багаар һааһаар зандаа.

СССР-эй Совхозуудай министер... ство ажахын урда жэлтэй сасуулха... да һү абалгаяа 10 процентээр, һүү... лэй гурбан жэл соо 35 процентэ... ехэ болгоо.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта...)

1. (Зүүн гарһаа) Сталинград шадарай «Сталгрэс» совхозой теплицэнүүд соо түхэреэн жэлэй туршада үгэрсэ помидор болон ондоошье овощь ургуулагдадаг юм. **Зураг дээрэ:** звеньевой комсомолка Т. Тонконогова помидор суглуулжа байна.

2. Багахануул гэрнүүдые барихада хэрэгтэй болодог материалнуудые извёстко болон элһээр бүтээжэ гаргадаг предприяти Таллинда хүдэлмэрилнэ. **Зураг дээрэ:** Таллин шадарай Нымме гэжэ һуурин газарай эрхэ сүлөөгэй бульварта силикальцидаар баригдаһан гэрнүүд.

3. **Краснодарска хизаар.** Воронежско машинно-тракторна станци хизаар соогоо түрүү МТС-үүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог. **Зураг дээрэ:** Воронежско МТС-эй мастерской соо. **ТАСС-эй фотохронико.**

1956 ОНДО СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

(Үргэлжэлэл)

Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгын ниитэ дээрээ ехэ болоhоной ашаар 1956 ондо ороохо таряа, хүбэн, хартаабха, мяха, hү, үндэгэ ба бусад продуктнуудые гүрэн ехээр бэлэдхэhэн, худалдан абаhан байна.

Бусад продуктнуудай орондо андалдажа абаhые тоолонгүйгөөр, 1957 оной январиин 1-дэ орон доторнай 3 миллиард 304 миллион пүүд ороохо таряан бэлэдхэгдэhэн байна. Энэнь эгээл hайн ургасатай жэлэйхиhээ нэгэ миллиард пүүд үлүүтэй ехэ байна. СССР-эй Совхозуудай министерствын совхозууд 1955 онойхидо орходоо гүрэндэ гурба дахин ехэ ороохо тушаагаа, 1953 онойхитой сасуулхада 4,6 дахин ехэ ороохо гүрэндэ тушаагаа. 1955 онойхидо орходоо 1956 ондо 481 мянган тонно хүбэн, 2,9 миллион тонно хартаабха, 3,8 миллион тонно hүн, 322 мянган тонно мал, 356 миллион үндэгэн, 15 мянган тонно нооhон ехээр бэлэдхэгдэhэн ба худалдажа абтаhан байна. Ороохо таряа, hү, хартаабха бэлэдхэхэ жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэгдэ. Зүгөөр лён-волокно, пеньки болон бусад зарим продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна.

Товарна продукциин ургаhанай, хүдөө ажахын продуктнуудай гүрэнэй бэлэдхэлэй болон худалдан абаха сэнгэй дээшэлhэнэй ашаар колхозуудай мүнгэн олзо нилээд ехэ болоо. Уридшалан абаhан мэдээнүүдэй ёhоор колхозуудай 1956 оной бүхы мүнгэн олзо 1955 онойхитой сасуулхада 20 процентээр ургаhан байна. Колхознигуудта ажалта үдэртэнь hара бүхэндэ мүнгэн аванс хубаалга колхозуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

1956 ондо хүдөө ажахын материально-техническэ база улам бэхижэhэн байна. (15-най хүсэтэйдэ оруулхада) 248 мянган трактор, 114 мянган ашаанай автомобиль, 56 мянган орооhоной комбайн, 194 мянган комбайнуудай подборщигууд, 76 мянган хедер, 137 мянган лафет, кукуруза болон силоснэ культурануудые хуряаха 41 мянган комбайн, сахарай свёкло хуряаха 8 мянган комбайн, хартаабха хуряаха 6,5 мянган комбайн, тракторай 122 мянган анзаhан, тракторай 194 мянган сеялкэ, хартаабха hуулгаха 9 мянган машина, тракторай 148 мянган культиватор, тракторай 27 мянган косилка, тракторай 12 мянган тармуур, ороохо хатаадаг 11 мянган машина болон бусад хүдөө ажахын машинануудые, мүн тэрэшэлэн малажалай фермэнүүдтэ хэрэгтэй машина болон түхеэрэлгэнүүдые хүдөө ажахы абаhан байна. 1955 онойхитой сасуулхада 1956 ондо хүдөө ажахыда минеральна үтэгжүүлгэ үгэлгэ 10 процентээр, 1953 онойхитой сасуулхада 40 процентээр ехэ болоо.

Хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлгын ехэ болоhоной ашаар колхозууд болон совхозуудта хүдөө ажахын хүдэлмэриие бүри ехээр оньhожоруулха арга олдоо. 1956 ондо машинно-тракторна станцинууд 1955 онойхитой сасуулхада хүдөө ажахын хүдэлмэри 15 миллион гектар ехээр хээ. Гэбэшье, МТС-үүд, тракторна хүдэлмэриин түсэб, мүн тэрэшэлэн колхозуудай хэhэн договорно уялгануудаа дүүргээгүй. Колхозуудай малажалай фермэнүүдые механизацилха түхеэрэлгэнүүдые тодхоохо даалгабаряа МТС хүсэд дүүргээгүй. Машинно-тракторна паркаяа үшөө хангалтагүйгөөр хэрэглэжэ байhан ябадал хадаа МТС-эй хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалынь болоно.

V.

Түмэр замай, уhан замай, автомобильна транспортаар ашаа шэрэлгын ургалта

1956 ондо түмэр замай транспортаар ашаанай эрьесын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. 1955 онойхитой сасуулхада ашаанай эрьесэ 11 процентээр нэмэжэ, 1076 миллиард тонно-километр болоо. Сүүдхэ соо дундаа зэргээр ашаа тээлгын түсэб 100,5 процент, тиихэдэ ашаа шэрэлгын түсэб хамта дээрээ 100,8 процент дүүргэгдэhэн байна.

Түмэр замаар ябадаг составта шэнэ электровозууд, тепловозууд, ехэ ашаа даадаг вагонууд нэмээ. Электровозоор, мүн тепловозоор ашаа шэрэлгэ 1955 онойхитой сасуулхада 85 процентээр ехэ болоо. Гэхэтэй хамта, 1956 ондо бүхы дээрээ шэрэгдэhэн ашаанай ойролдоо 17 процентынь электровозоор ба тепловозоор шэрэгдэhэн байна. 1955 онойхитой сасуулхада, электровозой зүүдхэдээ дунда зэргын ябаса 12 процентээр, тепловозой ябаса —7 процентээр ехэ болоо. Тиихэтэй хамта, ашаанай вагоной эрьесые түргэдхэхэ ба ашаа шэрэдэг поезднуудай коммерческэ скоростиие дээшэлүүлхэ даалгабари дүүргэгдээгүй.

Далайн флодой министерство ашаанай эрьесын ба ашаа шэрэлгын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээ. Далайн транспортаар ашаанай эрьесэ 1955 онойхитой сасуулхада 19 процентээр, ашаа шэрэлгэ —7 процентээр ехэ болоо. Тиигэбэшье, далайн флодой суднануудай миин байлга 1955 онойхитой сасуулхада ехэ болоо, хуурай ашаа зөөдэг флодые ашаглаха даалгабари дутамагаар дүүргэгдээ.

Союзна республикануудай гол мүрэнэй транспортаар ашаанай эрьесэ 70 миллиард тонно-километр болоо, 1955 онойхиhоо 4 процентээр ехэ байгаа. Гол мүрэнэй транспорт 1956 ондо ашаанай эрьесын жэлэй түсэбые 96 процент, ашаа шэрэлгын түсэбые—98 процент дүүргээ.

Хуурай ашаа, нефть шэрэлгэдэ зүдхэдэг флот нэгэ хэды hайнаар ашаглагдадаг болоо; тэрэшэлэн хуурай ашаа шэрэдэг ба нефть хэдэг баржанууд hайнаар ашаглагдадаг болоо. Баржануудые хойноhоонь түлхихэ аргаар ашаа шэрэлгэ 1955 онойхитой сасуулхада 38 процентээр ехэ болоо. Гэбэшье, hа[illegible]ануудые шэрэлгэ дээрэ зүдхэдэг флодые, хуурай ашаа зөөхэ өөрөө ябадаг флодые ашаглалга hайжаруулха даалгабари дүүргэгдээгүй, энэ флодой бүтээсэ 1955 онойхидо орходоо бага байгаа. Урда жэлэйхидэнь орходоо хуурай ашаа зөөдэг баржануудай, өөрөө ябадаг суднануудай байлга ба hаатаса ехэ болоо, тиихэдэ зүдхэдэг флот, нефть хэдэг баржанууд үшөөл ехээр hаатаhан байха юм. Литовско ССР-эй, Латвийска ССР-эй гол мүрэнэй транспортда хуурай ашаа зөөдэг баржануудай, РСФСР-тэ, Украинска ССР-тэ—хуурай ашаа шэрэхэ өөрөө ябадаг флодой, Эстонско ССР-тэ, Киргизскэ ССР-тэ—зүдхэдэг флодой hаатабаринь ехэ болоhон байна.

Союзна республикануудай хамтадаа хэрэглэдэг автомобильна транспортаар ашаанай эрьесэ 1955 онойхитой сасуулхада 29 процентээр, ашаа шэрэлгэ—50 процентээр ехэ болоо. Ашаанай эрьесын түсэб 100,1 процент, ашаа шэрэлгын түсэб—103 процент дүүргэгдээ. Гэбэшье, ашаанай автомобильнуудай миин байлга ба хооhоор ябалга ехэ зандаа байба.

VI.

Капитальна барилгын ургалта

1956 ондо гүрэнэй ба кооперативна организацинуудай (колхозуудые оруулангүйгөөр) капитальна барилгада мүнгэ hомололгын хэмжээн 186 миллиард түхэриг боложо, 1955 оной капитальна барилгада hомололгоhоо 17 процентээр үлүү гараhан байна. Колхозууд капитальна барилгада нилээд ехэ мүнгэ hомолоо.

1956 ондо гүрэнэй капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэнэй 94 процентнь хэрэглэгдээ.

Барилгын министерствонүүд ба зургаанууд барилга-түхеэрэлгын хүдэлмэриин жэлэй түсэбые иимээр дүүргээ гэбэл:

	1956 ондо барилга-түхеэрэлгын хүдэлмэриин дүүргэлтэ (миллиард түхэригөөр)	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр.	1955 онойхитой сасуулхада 1956 ондо процентээр.
Барилгын министерствонүүд ба зургаанууд хамта дээрээ	65,5	98	114
Тэрэ тоодо:			
СССР-эй Барилгын министерство	11,4	101	110
Тэрэ тоодо Главленинградстрой	1,3	104	120
СССР-эй Металлургическа ба химическэ промышленностиин предприятинуудые барилгын министерство	11,7	100	117
СССР-эй Нүүрhэнэй промышленностиин предприятинуудые барилгын министерство	7,2	89	115
Нефтяной промышленностиин предприятинуудые барилгын министерство	6,0	100	118
Электростанцинуудые барилгын министерство	8,4	96	107
Транспорт барилгын министерство	8,3	102	110
СССР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министерство	8,7	93	122
Главмосстрой	3,3	102	109
Главкиевстрой	0,45	96	111

Шэнэ барилгын ашаар, олохон промышленна предприятинуудые үргэдхэhэнэй ба шэнэдхэн заhабарилhанай ашаар арадай ажахын бүхы hалбариин материально-техническэ база саашадаа бэхижүүлэгдээ. 1956 ондо гүрэнэй 800 гаран шэнэ, томо промышленна предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа.

Гидроэлектростанцинуудай хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна. 1956 ондо Куйбышевска гидроэлектростанцида 11 агрегат ашаглалгада оруулагдаа. Хамта дээрээ энэ станцида бүхыдөө 1260 мянган киловатт хүсэтэй агрегадууд ашаглалгада оруулагдаhан байха юм. Куйбышев болон Москвагай хоорондохи ехэ вольттой электричествын утаhан ашаглалгада оруулагдаа. 1956 ондо Камска ГЭС-тэ 12 турбина ашаглалгада оруулагдаhан байна. Тиихэдэ хамта дээрээ энэ станцида бүхыдөө 483 мянган киловатт хүсэтэй 23 турбина ашаглалгада оруулагдаа. Иркутска ГЭС-эй түрүүшын агрегадууд ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэнэй ашаар Зүүн-Сибиириин промышленность электрын хүсэнэй ехэ гуламтатай болоо. Таджикска ССР-тэ Кайрак-Кумска ГЭС, Узбекскэ ССР-тэ Хишрауска ГЭС, Грузида Ткибульска ба Гуматска гидроэлектростанцинууд, Арменидэ Арзнинска ГЭС, Карельскэ автономно республикада Ондско ГЭС, Закарпатьедаतеребля-Рикскэ ГЭС болон бусад ашаглалгада оруулагдаа.

1956 ондо Горьковско гидроэлектростанцида дүрбэн турбина, Каховско гидроэлектростанцида дүрбэн турбина ашаглалгада оруулагдаhан байха юм. Энээнэй урда тээ ашаглалгада оруулагдаhан турбинануудыень тоолоолсобол, эдэ электростанцинууд гүйсэд проектнэ хүсэндөө оруулагдаа.

Братска, Сталинградска, Кременчугска, Новосибирскэ, Бухтарминска гидроэлектростанцинуудай барилга дээрэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Дээдэ-Тагильска, Ворошиловградска тепловой электростанцинууд, мүн тэрэшэлэн хэдэ хэдэн районно ба промышленна теплоэлектроцентральнууд ашаглалгада оруулагдаhан байна.

Ставрополь ба Москвагай хоорондохи газай хоолойн түрүүшын ээлжээн болзорhоо нэгэ жэл урид ашаглалгада оруулагдаа. Тэрэнэй утань 1,3 мянган километр, хоолойнуудайнь диаметр 720 миллиметр болоно.

1956 ондо Днепродзержинскэ, Сталинска металлургическа заводуудта хүсэ ехэтэ доменно пеэшэнгүүд ашаглалгада оруулагдаhан байна. Ворошиловградска металлургическа заводто жэл соогоо тус бүридөө 400 мянган тонно металл хайлуулха хүсэтэй хоёр мартеновскэ пеэшэн ашаглалгада оруулагдаа. Мүн энэ заводто шэнэ доменно пеэшэн баригдажа, 1957 оной январиин эхеэр түрүүшынгээ металл хайлуулаа. Магнитогорско металлургическа комбинадта хүйтэн аргаар түмэр хабтайлгаха цех ашаглалгада оруулагдаhан байха юм.

Дунда зэргын гидравлическа болон хүндэ механическа пресс бүтээхэ Днепропетровско завод, Иваново городто приборнуудые бүтээн гаргаха завод ба машина бүтээлгын хэдэ хэдэн бусад заводууд ашаглалгада оруулагдаа. Хабсаргагдадаг түмэр-бетон конструкцинуудые болон барилгын бусад материалнуудые үйлэдбэрилхэ олон предприятинууд баригдаа. Тэдэнэй тоодо Руставска цементын завод, түмэр-бетон зүйлнүүдые хэхэ Сталинградска завод, Стерлитамакска шиферэй завод болон бусад оролсоно.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда үйлэдбэриин хүсэнүүд ехэ болгогдоо. Хилээмэ баридаг олон заводууд ашаглалгада оруулагдаа. Тэдэнэй тоодо Москва, Воронеж, Копейск ба Ангарскдахи, Кузбассай хүдэлмэришэдэй тосхонуудтахи хилээмэ баридаг томо механизированнэ заводууд оролсоно; hү буйлуулдаг олон заводууд баригдаа, тэдэнэй тоодо Иркутскда, Омскдо, Харьковта ба Коркинда hү буйлуулдаг томо заводууд баригдаа. Сталинградска областиин Волжский городто мяханай комбинат; Кемероводэ, Минскдэ томо холодильнигууд баригдаа; тоhо иилүүлхэ, сыр шанаха 40 гаран заводууд; лён, улаhа, нооhо эдлэхэ, ээрэхэ заводууд болон хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин бусад предприятинууд баригдаа. Хлопчато-бумажна бүд нэхэдэг Камышинска, Херсонско, 2-дохи Барнаульска комбинадуудта, Минскэ камвольно комбинадта, Бендертэхи торгон бүд нэхэдэг комбинадта нилээд ехэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаhан байна.

Тиихэтэй хамта, үнгэрэгшэ жэлдэ капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэ түсэбэй ёhоор хэрэглэлгэдэ, барилгын хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ ехэ дутуу дундануудгараhан байха юм. Мүнгэн олон тоото барилгануудаар хубаарилагдажа, барилгын болзор удааруулагдаhан, үнэтэй болгогдоhон ба тэдэниие ашаглалгада оруулха болзорнууд таhалдуулагдаhан байна. Гүрэнэй мүнгэ иимэ бодомжогүйгөөр хэрэглэлгэ хадаа тэрэниие нэгэ газарта загсаана, капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэнэй аша үрые бага болгоно, дүүргэгдээгүй барилгануудые олон болгоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ арадай ажахын хэдэ хэдэн hалбарида үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха түсэб нилээд дутамагаар дүүргэгдээ. Хара металлургида түсэбөөр хараалагдаhан зургаан прокатна стан, нэгэ доменно пеэшэн, хоёр мартеновскэ пеэшэн, хоёр бессемеровскэ конвертер ашаглалгада оруулагдаагүй; нүүрhэнэй промышленностьда нүүрhэнэй 67 шахтанууд ба нээмэл малталганууд; барилгын материалнуудай промышленностьда хамта дээрээ гурбан миллион шахуу тонно цемент гаргаха хүсэтэй цементын заводууд, хамта дээрээ 3,5 миллион кубическа метр зүйлнүүдые бүтээн гаргаха хүсэтэй детальнуудые болон хабсаргагдадаг түмэр-бетон конструкцинуудые үйлэдбэрилхэ заводууд ашаглалгада оруулагдаагүй.

Гэр байра бариха түсэб гүйсэд дүүргэгдээгүй. 1956 ондо тухайлхада 3 миллион квадратна метр талмайтай байрын гэрнүүд түсэбhөө дутуугаар баригдаhан байна. СССР-эй Нүүрhэнэй промышленностиин министерство, СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерство, СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство гэр байра бариха түсэбөө илангаяа хангалтагүйгөөр дүүргээ.

1956 ондо барилгын машинануудай парк ехэ болоо, барилгын хүдэлмэриие механизацилгын хэмжээн дээшэлээ. Гэбэшье, олохон барилга дээрэ барилгын машинанууд хангалтагүйгөөр ашаглагдана, машинанууд ехээр hаатуулагдана, тиихэтэйнь хамта, барилганууд дээрэ хүндэ ба ажал ехэтэй нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри гараар хэгдэнэ.

Түмэр-бетон конструкцинууд болон детальнуудые үйлэдбэрилхэ заводуудые бариха ба ашаглалгада оруулха түсэбэй нилээд дутамагаар дүүргэгдэhэнэй эсэстэ барилга дээрэ хабсаргагдадаг түмэр-бетон хэрэглэлгэ удаанаар ургана. Барилгын шэнэ, hайн материалнуудые үйлэдбэрилгэ hулаар хүгжөөгдэнэ.

Материально-техническэ хангалгые эмхидхэлгэдэ дутагдалнуудай бии байhанай эсэстэ хэдэ хэдэн барилганууд дээрэ хүдэлмэриин hаатабари гаража, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабари дутамагаар дүүргэгдэhэн ба барилгануудые ашаглалгада оруулха болзорнууд таhалдуулагдаhан байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ барилгын организацинуудай олонхинь гарзагүйгөөр хүдэлмэрилөө, 1955 онойхитой сасуулхада барилгын үнэ сэн бодото дээрээ зарим тэды химдараа, гэбэшье, үнэ сэнгынь үшөөл ехэ зандаа байhаар. Илангаяа гэр байра барилгын үнэ сэн ехэ байна.

Барилга дээрэ типовой проектнүүд ехээр хэрэглэгдэдэг болоо. Гэхэтэй хамта, байрын гэрнүүдые гарза багатайгаар бариха шэнэ проектнүүдые зохёолгын талаар хэдэ хэдэн проектнэ организацинууд гээгдэлтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Байшангууд ба түхеэрэлтэнүүдые архитектурна талаарнь түсэблэн зохёоходоо үшөөл үлүү ехээр гоёохо ябадал гаргагдана. Барилгын олохон организацинууд байрын гэрнүүдые үшөөл шанар муутайгаар барина. Байрын гэрнүүдые дутуутайгаар ашаглалгада үгэхэ ушар үзэгдэнэ.

VII.

Дотоодын ба гадаадын худалдаа наймаанай ургалта

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанда (Центросоюзай комиссионно худалдаа наймаае оруулалсаад) рознично эд бараанай эрьесын хэмжээн 1956 ондо хамта дээрээ 547 миллиард түхэриг болоо, сасуудхагдаhан сэнгээр урда жэлэйхитэйнь сасуулхада 45 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 9 процентээр ехэ болоо. Хүдөө нютагуудта худалдаа наймаа хэдэг эд бараа хэрэглэгшэдэй кооперацида рознично эд бараанай эрьесэ 11 процентээр ехэ болоо. Рознично эд бараанай эрьесын жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ниитын эдеэ хоолой эд бараанай эрьесэ зарим тэды ехэ болоо, гэбэшье, ниитын эдеэ хоолой эд бараанай эрьесын жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй.

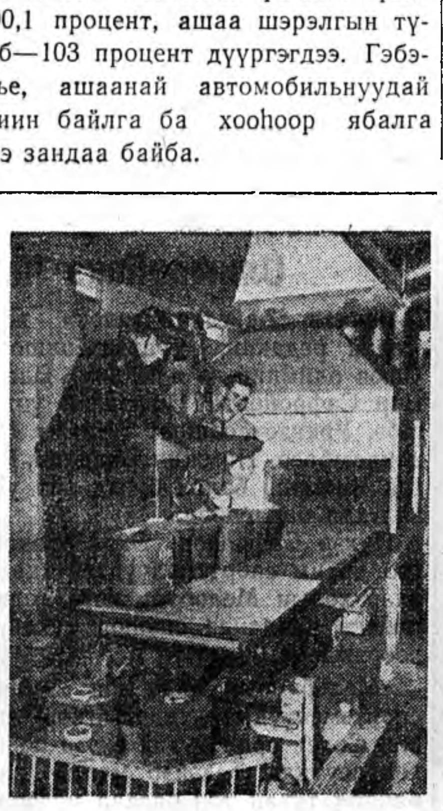
Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаагаар дамжуулан эдеэ хоолой шухала товарнуудые худалдалга 1955 онойхитой сасуулбал иимэ хэмжээгээр ехэ болоhон байна: мяхан, колбаса болон мяханай бусад продуктнууд—10 процент, загаhан, сельдь болон загаhанай бусад продуктнууд—5 процент, малай тоhон—26 процент, ургамалай тоhон—18 процент, hүн болон hүнэй продуктнууд—52 процент, сыр—4 процент, үндэгэн—16 процент, сахар—21 процент, кондитерскэ зүйл — 4 процент, сай — 5 процент ехээр худалдагдаа.

Мүн промышленна шухала эд товарнууд иимэ хэмжээгээр ехээр худалдагдаа: хилгааhан бүд—32 процент, торгон бүд—22 процент, лёноор нэхэhэн бүд—47 процент, гадар, дотор хубсаhан—11 процент, трикотажна хэрэгсэлнүүд —16 процент, оймhон—8 процент, арhан гутал—15 процент, резинэ гутал — 7 процент, мылэ—8 процент, мебель—12 процент, керосин—21 процент ехээр худалдагдаба. 22 процент олон оёдолой машина, 9 процент олон велосипед, 14 процент олон мотоцикл, 12 процент олон элдэб түхэлэй часынууд 1956 ондо худалдагдаа. Мүн телевизорнүүд—23 процент ехээр, фотоаппарадууд—8 процент, гэр байрын холодильнигууд—42 процент, юумэ угаадаг машинанууд—2 дахин олоор, пылесосууд —21 процент олоор худалдагдаhан байна. 1955 онойхидо орходоо хлопчатобумажна бүд 1956 ондо нэгэ бага багаар худалдагдаа.

Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг товарнууд хүн зондо болон колхозуудта иимэ хэмжээгээр ехээр худалдагдаhан байна: шифер—30 процент, цемент—9 процент, сонхын шэл—6 процент, ашаанай автомобильнууд—6 процент олоор худалдагдаа.

Нютагай материалнуудаар бүтээhэн арадай хэрэглэдэг эд бараанууд бүри ехээр худалдагдадаг болоо. Эд хэрэглэгшэдэй кооперацинууд колхозуудhаа болон колхознигуудhаа 9 процент ехэ эд бараануудые худалдан абаа. Хамhабариин ажахынууд 20 процент ехэ продукци худалдаанда гаргаhан байна. Һүнэй бэлэдхэлэй гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэhэн республикануудта, хизаарнуудта болон областьнуудта нютагай зониие хангахын тулада нэгэ миллион 300 мянга гаран тонно hүн болон hүнэй продуктнууд үлүү гаража, Украинска ССР-тэ, Молдавска ССР-тэ, Эстонско ССР-тэ, Латвийска ССР-

(Түгэсхэлынь 1-дэхи нюурта)

Московско область. Красногорско механическа заводой шудхалаагай цехтэ шэнэ участок түхеэрэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада элдэб орёо түхэл маягтай детальнуудые бүтээдэг болохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ участогай шудхалаагай конвейер дээрэ металл эюулэн шудхажа байна.

Латвийска ССР. Рижскэ электромашина бүтээдэг «РЭЗ» заводто хубсаhа угаадаг машинануудые конвейернэ аргаар хабсаргадаг болоо. Урдань эдэ машинануудые гараар хабсардаг байhанаа, мүнөө хүсэдөөр оньhожоруулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ конвейер.

Краснодарска хизаар. Каневска районой Привольная станцидахи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 35 хүнэй hууритай больница барял.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) медицинскэ сестра В. А. Мельникова, больницын главна врач Е. Е. Настенко, фельдшер Л. И. Шищенко медицинскэ аппаратура тодхожо байна.

Свердловскэ область. Черемуховска бокситово руднигай посёлок жэл ерэхэ тудам ехэ болоно. Шахтёрнуудта зорюулагдан хоёр дабхар олон байрын гэр, магазин, клуб үнгэрэгшэ жэлдэ баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: горнягуудай посёлогой шэнэ клубай уншалгын зал соо.

ТАСС-эй фотохронико.

1956 ОНДО СССР-эй АРАДАИ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

(Үгэсхэл)

тэ болон РСФСР-эй хэдэн областьнуудта һүн болон һүнэй продуктнууд нилээдгүй горьтойгоор худалдагдадаг болоо. Гэбэшье, нютагай түүхэй эдые хэрэглэн бүтээгдэһэн товарнууд худалдаанда үшөөл багаар гаргагдана.

Хүн зоной хэрэглэдэг эд бараанай нилээд ехээр худалдагдадаг болоошье һаань, зарим товарнууд хүн зоной хэрэглэмжые хүсэд хангахаар худалдагданагүй. Хүн зондо болон колхозуудта хэрэгтэй барилгын модон, цемент, шифер болон барилгын бусад материалнууд, тэрэшэлэн түлеэ түлишэ үшөөл багаар худалдагдаһан байна.

Хүн зоной ехээр худалдан абадаггүй эд бараае худалдаанда гаргадаг ябадалтай худалдаа наймаанай организацинууд ёhотойгоор тэмсэнэгүй. Арад зондо ямар эд бараан хэрэгтэйб гэжэ хараадаа абангүйгөөр худалдаа наймаанай зарим организацинууд товарнуудаа худалдаанай предприятинуудта эльгээжэрхидэг байна.

Центросоюзай комиссионно худалдаанай товарнуудай эрьесэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо, сасуулагдамал сэнгээр 1956 ондо 55 процентээр ехэ болоо. Комиссионно худалдаа наймаае дамжуулан нилээдгүй ехэ мяхан, шубуун, һүн болон һүнэй-продуктнууд, өөхэн, гурил болон крупа худалдагдаа.

1955 онойхидо орходоо колхозуудай дэлгүүр дээрэ юумэнэй сэн 10 процентээр доошолоо. Мяханай, һүнэй, малай тоһоной, хилээмэнэй, овощиин болон ургамалай тоһоной сэн нилээдгүй химдараа.

Мүн Советскэ Союз хариин гүрэнүүдтэй улам ехээр худалдаа наймаа хэдэг болоо. СССР-эй гадаадын худалдаанай эрьесэ 1955 онойхидо орходоо 9 процент ехэ болоо. Арадай демократиин оронуудтай, тэрэшэлэн Баруун Европын, Дүтын Зүүн зүгэй болон Зүүн Урда Азиин хэдэн оронуудтай улам ехээр худалдаа наймаа хэдэг болообди.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэл, СССР хариин гүрэнүүдтэ машина болон түхеэрэлгэ нилээдгүй ехээр худалдадаг байгаа. Мүн 1956 ондо хара болон үнгэтэ металлнууд, нефть, нефтепродуктнууд болон үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг бусад товарнууд нилээдгүй горьтой хэмжээтэйгээр худалдагдаһан байна. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болон арад зоной хэрэглэдэг товарнуудые мүн лэ ехээр хариин гүрэнүүдһээ худалдан абадаг болообди.

VIII.

Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай тоо ба ажалай бүтээсын ургалта

СССР-эй арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэришэд болон албахаагшадай тоо 1956 оной эсэстэ 50 миллион хүн болоһон байна. Энэнь 1955 оной эсэстэй сасуулбал 2,1 миллион хүнөөр олон.

Үйлэдбэриин һалбаринуудта — промышленностьда, барилгада, совхозуудта, транспорт дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон бусад мэргэжэлтэдэй тоо бүхы дээрээ 1700 мянган хүнөөр олон болоһон байна. Тэрэ тоодо хэдэн олзоборилгын кооперациин предприятинуудай артельнүүдтэ хүдэлмэрилхэеэ гү, али алба хаахаяа ороһон 600 мянган хүн оролсоно. Олзоборилгын эдэ предприятинууд гүрэнэй промышленностиин тоодо оруулагдаһан байгаа. Хүтэлбэрилхы органуудай аппарат улам сомор болгогдожо, сүлөөрһэн хүнүүд үйлэдбэридэ хүдэлхөөр эльгээгдэһэн байна. Һургуулинуудта, һуралсалай газарнуудта, научно-шэнжэлэлгын болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 150 мянга гаран хүнөөр, эмнэлгын болон санаторно-курортно эмхи зургаануудта хүдэлдэг хүнүүдэй тоо 150 мянга шахуу хүнөөр, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, байрын коммунальна ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тоо 100 мянга гаран хүнөөр олон болоо.

1956 ондошье орон дотор ажалгүй хүн байгаагүй, үнгэрэгэһэн жэлнүүдтэшье байдаггүй һэн.

Техническэ училищинуудые, ремесленнэ, түмэр замай, горнопромышленна училищинуудые, фабрично-заводской һуралсалай һургуулинуудые, барилгын, горно промышленна һургуулинуудые, хүдөө ажахые механизацилха училищинуудые дүүргэжэ, 650 мянга гаран мэргэжэлтэй залуу хүдэлмэрилэгшэд промышленностьда, барилгада, транспорт дээрэ болон хүдөө ажахыда ажаллахаар эльгээгдэһэн байна. Тэрэ тоодо 250 мянган механизаторнууд хүдөө ажахыда хүдэлхөөр эльгээгдээ.

Ганса гансаарнь, мүн бүлэг бүлэгөөрнь һургажа, 7,5 миллион хүдэлмэришэд болон албахаагшадай мэргэжэлынь дээшэлүүлэгдээ.

1955 онойхидо орходоо хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэнь промышленностьда 7 процентээр, барилгада 10 процентээр ехэ болоо. Гэбэшье, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерство, СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерствын модо бэлэдхэлэй предприятинууд, Станок бүтээлгын болон инструментальна промышленностиин министерство болон СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство ажалай бүтээсые промышленностьда дээшэлүүлхэ тушаа даалгабарие нилээдгүй дутуугаар дүүргээ.

Шэнэ техникые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ, бии байгаа машинануудаа гүйсэд хэрэглэхэ хэрэгтэ дутагдалнуудай байһан дээрэһээ, мүн хүдэлмэриин сагые һамшажа, жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилдэг ушарнуудай гарадаг дээрэһээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тушаа даалгабарие хэдэн предприятинууд хангалтагүйгөөр дүүргэһэн байна.

IX.

Национальна доходой ургалта, арадай ажана байдалай болон культурна хэмжээнэй һайжаралга

Арадай ажана байдал 1956 ондо нилээдгүй һайжаржа, культурна хэмжээнь дээшэлһэн байна. 1955 онойхидо орходоо СССР-эй национальна доход 12 процентээр ехэ болоо. Национальна олзо доходой иимээр дээшэлһэнэй ашаар хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай болон колхознигуудай олзонь дээшэлжэ, город болон хүдөөдэ социалистическэ үйлэдбэри улам үргэнөөр ябуулагдадаг болобо.

Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай дунда зэргын салин хүлһэн 1955 онтой сасуулбал 3 процентээр ехэ болоо. Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай абадаг пенси, тэдхэмжэ жэлэй туршада 19 процентээр ехэ болоһон байна. Таряашадай мүнгэн болон боро бодын олзо доходынь сасуулагдамал сэнгээр 1956 ондо 12 процентээр дээшэлээ.

Советскэ арадай ажана байдалые бүри һайжаруулха, культурна хэмжээень дээшэлүүлхэ зорилгоор Парти ба Правительствомнай үнгэрэгшэ жэлдэ хэдэн ехэ хэмжээнүүдые абажа, бэелүүлһэн байна. Гүрэнэй пенсинүүд тухай шэнэ Хуули гаража, хүн зондо пенси үгэхэ хэрэгые нилээдгүй һайжаруулаа. 1956 оной октябриин 1-һээ эхилжэ, 15 миллион шахуу хүнэй гүрэнһөө абадаг пенси нилээдгүй ехэ болгогдоо. 1956 оной эсэс хүрэтэр пенсидэ һая гараһан миллион шахуу хүн шэнэ Хуулиин ёһоор нэмэгдэһэн пенси абаа. Дунда болон дээдэ һургуулинуудта һураһанайнгаа түлөө түлэдэг түлөөһэн болюулагдаа, амаралтын болон һайндэрэй урда тээ хүдэлмэриин үдэр хороогдоо, мүн нарайлха болоходоо, мүн нарайлһанайнгаа һүүлээр абадаг амаралта ехээр һунаагдаа, 16—18 наһатай хүдэлмэришэд үдэртөө 6 час хүдэлдэг болоо. 15, 16 наһатай эдиршүүл үдэртөө 4 час хүдэлнэ. Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэд үсөөн час хүдэлдэг боложо байна. Эгээн бага салин хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон албахаагшадай салингые 1957 оной январиин 1-һээ дээшэлүүлхэ тухай Тогтоол абтаа. Сахарна свёклын, хүбэнгэй, хартаабхын, овощиин, жэмэсүүдэй болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудай бэлэдхэлэй сэн дээшэлүүлэгдээ. Мүн тэрээнтэй хамта сахарна свёкло болон хүбэн ехээр абахадаа колхозуудта хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө МТС-үүдэй боро бодолоор абадаг хүлһэн нилээдгүй доошолуулагдаа. 1956 ондо абтаад, бэелүүлэгдэжэ байһан эдэ хэмжээнүүдэй ашаар городой болон хүдөөгэй хүн зон жэлэй туршада 35 миллиард үлүүтэй түхэриг олзо нэмэжэ абадаг болобо.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэл хүдэлмэришэд болон албахаагшадай социальна мүнхэлэлгын үндэһөөр түлбэри болон тэдхэмжэ, социальна тэдхэмжээр пенсинүүдые хүн зон гүрэнһөө абадаг байгаа. Олон үхибүүтэй болон ганса бэе эхэнүүдтэ тэдхэмжэ үзүүлэгдэдэг байгаа. Һурагшад стипендеэр хангагдаа. Мүн хүн зондо түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа үзүүлэгдэдэг, санаторинуудта болон амаралтын гэрнүүдтэ ошохыень миинтэ гү, али үнэгүй путёвконууд үгтэдэг байгаа. Мүн хүн зомнай ямаршье түлөөһэгүйгөөр һуралсаха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэхэһээ эхилээд, элдэб тэдхэмжэ, туһаламжа гүрэнһөө абадаг байгаа. Тэрээнһээ гадна, хүдэлмэришэд болон албахаагшад салин хүлһэеэ абажа байхатаяа хамта хоёр неделиһээ бага бэшэ амаралтада гарадаг байгаа, харин хүндэ хүшэр мэргэжэлтэй зарим хүдэлмэрилэгшэд бүри удаанааршье амаралтада гарадаг байгаа. Эдэ бүхы тэдхэмжэ туһаламжын үндэһөөр хүн зомнай 1956 ондо 169 миллиард шахуу түхэриг гүрэнһөө абаһан гэхэ гү, али энэнь 1955 онойхидоо орходоо 15 миллиард түхэригөөр ехэ байна.

Хүдөө ажахыһаа худалдагдадаг товарнуудай бүри ехэ болоһон, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха гү, али худалдаха сэнгэй һүүлэй жэлнүүдтэ дээшэлүүлэгдэһэн дээрэһээ колхозуудай болон колхознигуудай мүнгэн олзонь ехэ болоо. Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушаажа, худалдаһанайнгаа ашаар колхозууд болон колхознигууд 1955 онойхидо орходоо 20 миллиард түхэригөөр ехэ олзо оруулаа.

Хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай болон таряашадай мүнгэн олзын ехэ болоһоной ашаар хүн зомнай нөөсэлгын кассануудта жэлдээ 10 миллиард түхэриг ехэ мүнгэ оруулдаг болоо.

Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ социалистическэ культурын бүхы һалбаринуудта ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

Бүхы һургуулинууд дээрэ абаха болоо һаа үнгэрэгшэ жэлдэ СССР дотор 50 миллион шахуу хүн һураһан байна. Дунда һургуули дүүргэгшэдэй тоо 1955 онойхидо орходоо 17 процентээр олон болоо. 1956 ондо түрүүшынхеэ интернат-һургуулинууд эмхидхэгдээ. 1956—1957 онуудай һуралсалай жэлэй эхиндэ эдэ һургуулинуудта 56 мянга гаран хүүгэд ном үзэжэ эхилһэн байна.

Дээдэ һургуулинуудта (заочно һуралсалые оруулаад) 2 миллион студент һураа. Техникумүүд болон тусхай мэргэжэлэй бусад дунда һургуулинуудта (заочно һургуулинуудые оруулхада) 2 миллион шахуу хүн һураһан байна. 767 мянга шахуу залуу мэргэжэлтэд дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудые дүүргэбэ. Энэнь 1955 онойхидо орходоо 126 мянган хүнөөр олон. Үдэшын болон заочно дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта, хүдэлмэришэдэй болон хүдөөгэй залуушуулай дунда һургуулинуудта, мүн ехэ наһатанай һургуулинуудта ажаллажа байхатаяа хамта 3,4 миллион хүн һураһан байна. Харин тиихэдэ 1955 ондо 3 миллион хүн һураһан байгаа.

Научна хүдэлмэрилэгшэдэй тоо жэлэй турша соо 15 мянган хүнөөр олон боложо, 1956 оной эсэстэ 239 мянган хүн болобо. Научна хүдэлмэрилэгшэдэй 95 мянга гаран хүниинь наукануудай доктороой гү, али кандидадай эрдэмтэнэй нэрэзэргэтэй болонхой.

Мүнөө орон дотор элдэб янзын 400 мянга гаран библиотекэнүүд хүдэлнэ. Тэдэ библиотекэнүүдтэ 1,5 миллиард шахуу хэһэг ном бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ хэблэгдэһэн номуудай тираж 1,1 миллиард хэһэг болоо. Газетэнүүд, журналнууд болон хирэ хирэ болоод гарадаг бусад сборнигууд улам олоор хэблэгдэнэ. 1955 ондо 59 мянган киноустановконууд байгаа һаа, мүнөө 63 мянган киноустановко хүдэлнэ. 1956 оной зун 6 миллион шахуу хүүгэд пионерскэ лагерьнуудта, хүүгэдэй санаторинуудта амараа. Мүн экскурсионно-туристска базануудта ошоһон гү, али хүүгэдэй садуудтай, хүүгэдэй гэрнүүдтэй болон яслинуудтай гоё һайхан газарта ошожо зунай сагта амарһан байна.

Хүн зондо үзүүлэгдэдэг медицинскэ туһаламжа 1956 ондо улам һайжараа. Больницанууд, нарайлалгын гэрнүүд, диспансернүүд, хүүгэдэй яслинууд, хүүгэдэй садууд бүри олон болоо. Олон санитарно-һэргылэмжэлгын эмхи зургаанууд, эхэнэрэй болон хүүгэдэй консультацинууд, санаторинууд болон элүүрые хамгаалха бусад эмхи зургаанууд байгуулагдаа. Больницын эмхи зургаануудай һуури 1955 онойхидо орходоо 64 мянган оронуудаар олон болоо. Саг үргэлжэ хүдэлдэг яслинуудта 50 мянга гаран һуури нэмэһэн байна. 14 мянга шахуу врачууд нэмээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ орходоо 22 процент ехэ эм дом, медицинскэ түхеэрэлгэ болон инструментнүүд бүтээн гаргагдаһан байна.

Арадай ажана байдалай болон культурна хэмжээнэйнь саг үргэлжэ һайжаржа байһанай, мүн хүн зондо медицинскэ туһаламжа улам һайнаар үзүүлэгдэдэг болоһоной ашаар ехэшье зоной, мүн хүүгэдэйшье наһа бараха ябадал улам бүри үсөөрнэ. Хүн зомнай улам ута наһа наһалдаг болоо. 1956 ондо мянган хүн дээрэ абаха болоо һаа, 7,7 хүниинь наһа бараһан байна. Харин 1955 ондо 1000 хүнэй 8,2 хүниинь наһа бараһан байгаа.

Гэбэшье, хүн зондо медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Шэнэ больницануудые бариха түсэб дүүргэгдэнэгүй. Гансал үнинэй баригдаһан больницануудта больнична оронууд нэмэжэ табигдана.

Культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые бариха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Дунда һургуулинуудые, больницануудые, поликлиникэнүүдые, хүүгэдэй садуудые болон яслинуудые, пионерскэ лагерьнуудые, кинотеатрнуудые болон культурно-ажаһуудалай бусад эмхи зургаануудые бариха хэрэгтэ гүрэнэй һомолһон мүнгэ зөөри 1955 онойхидо орходоо 18 процентээр ехэ болоһон байна. Һургуулинууд, хүүгэдэй садууд болон яслинууд, клубууд болон культурно-ажаһуудалай бусад эмхи зургаанууд колхозуудта олоор баригдаа. Гэбэшье, дунда һургуулинуудые, больницануудые, хүүгэдэй садуудые болон яслинуудые бариха хэрэгтэ һомолһон зөөрие министерствонүүд болон зургаанууд хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Тиимэһээ эдэ эмхи зургаануудые бариха жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй байха юм.

Гүрэнэй болон кооперативна организацинууд, городой хүн зон өөһэдынгөө зөөреэр гү, али гүрэнһөө туһаламжа абажа 36 миллион квадратна метр талмайтай гэр байрануудые 1956 ондо барижа, тэрээн соогоо ороһон байна. Тэрээнһээ гадна, хүдөөдэ колхознигууд болон хүдөөгэй интеллигенци үнгэрэгшэ жэлдэ 700 мянга шахуу байрын гэрнүүдые бариа.

Городуудые, хүдөө тосхонуудые болон районно центрнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлдэ ябуулагдаа. Мүн шэнэ коммунальна предприятинууд — водопроводууд, канализаци, бани, юумэ угаадаг газар баригдаһан гү, али хуушарһаниинь шэнэлэн заһагдаһан байна. Мүн трамвайнууд, троллейбусууд болон автобусууд улам олоор ябадаг болоо. Гэрнүүдые дулаалжа, тэдээниие газтай болгохо хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Москва болон Ленинградта метрополитенэй шэнэ лининүүд баригдаа.

**

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, советскэ арад ажахынгаа бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ, арадайнгаа ажана байдалые болон культурна хэмжээень бүри һайжаруулха хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлаа гэжэ 1956 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэлгын дүнгүүд харуулна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлени

Малшадай культурна ажаһуудалай эрилтэ мууса хангагдана

Яруунын аймагай Үльдэргын «Коммунизм» колхозой культурна талаараа һүүлэй жэлнүүдтэ урагшаа шууд дабшаһаниинь арсалтагүй. Колхозой центр болбосон түхэлтэй боложо байна. Шэнэ баригдаһан клуб, шэнэ һургуули, магазин, электростанци, байрын шэнэ гэрнүүд колхозой центрын түхэл шарайень нилээд хубилгана. Колхознигуудай гэрнүүд үдэшэ бүри Ильичын гэрэлээр яларна. Газаашье ябахадаа, гэртээшье һуухадаа колхознигууд радио шагнаха аргатай. Центр дээрэ хоёр гурба хоноод лэ кино харуулагдадаг.

Колхозой айл бүхэн, бүхы эдэбхитэд ямар нэгэн газетэ заабол захидаг заншалтай болоо. Тиигэжэ 188 хэһэг «Бурят-Монгол үнэн», «Бурят-Монгольская правда», 60 хэһэг «Бурят-Монголой комсомолец», 81 хэһэг центральна газетэнүүдые, 121 хэһэг журнал, 116 хэһэг аймагай «Сталинец» газетэ захина.

Үльдэргэһөө колхозой почто зөөгшэ нүхэр Бакшеевэй үдэр бүри дүүрэн шарга газетэ, журнал тээгээд, хүрин морёо колхозой центр тээшэ шэглүүлжэ, лааян ехэ шаргаа шахинуулан ошохыень харахадаа баярлахаар юм.

Гүүртэнүүдые даагшад, зоотехник, ветеринарнууд холын малшадта ошоходоо почто абаашажа, тэдэниие баярлуулха гэжэ оролдодог, зорюута бэдэржэ абаашадаг байна. Тиигэбэшье тэдэнэр ходо хүдөөгүүр ябана бэшэ ха юм даа. Газетэ хэр саг соогоо абанабта?—гэжэ холын малшадһаа асуухада: «Центр ошоол һаа, бэдэржэ асарагшабди. Газетэ тухай харюусаха тусхай хүн манайда байдаггүй» гэжэ бодото байдалыень тоб гэсэ гүүртэ бүхэндэ хөөрэдэг байха юм.

«Залуушуулнай малһаа ерэһээр, сайгаа уугаагүй байжа газетэ асараагүй гү?» гэжэ асуудаг. Моритой хүниие харамсаараа энэ хүн газетэ асараагүй ха гү? гэлдэдэг, ехэл хүлеэжэ ядадаг хэбэртэй агша», — гээд Хуһан хушуунай наһажаал һаалишан нүхэр Цыдыпова хөөрэнэ.

«Малшан болоод байхада ажалынь һонин, оролдосотойгоор хүдэлэнгүй аргагүй юм. Зүгөөр, сүлөөтэйдөө кино хараха, радио шагнаха дуран хүрэдэг. Библиотекэ ошожо ном абаха гэхэдэ саг хэр... тэй, холо. Газетэшье заримдаа а... рагдангүй байшадаг. Иигэ... юушье уншангүй ябаһаар һург... лида һураһан юумэеэ марта... үтэли, ном мэдэхэгүй хүн боло... гээшэ гү гэжэ һанахадаа, зосо... муудадаг» гэжэ Харгааһатын ... рүү гүүртэдэ ажаллахаяа һург... лиһаа ошоһон залуу һаали... Цымпилова хөөрэнэ.

Баруун Үльдэргэ гэжэ газа... һуудаг Базаров Бато жараад ... ранай үбгэн армида ябаһан ... хүбүүнһээ тээсгэн гурбан бэшэг ... гэ үдэр абаба. Эгээ һүүлшынь ... шэг бэшэгдэһээр тэбхэр һара бо... һон байгаа.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С... пилон, орлогшо нүхэр Цыды... парторг нүхэр Будацыренов гэгш... гол ажалдаа анхарал хандуула... колхозойнгоо центрын түргэн ур... хадань «садхалдяад», холо ойр... гоо малшадай культурна эрилт... һаналаа багаар табина.

Баруун Үльдэргэдэ гушаад ... һуудаг юм. Үнгэрэгшэ жэл хүрэ... арба гаран жэл соо ходо радио... байһан аад, хүгшэд хүрэтэрөө ... дио шагнажа һурашанхай. Т... тэндэ радиоузел хүдэлхэеэ ... лиһоор тэбхэр жэл боло... «Юрэдөө маниие хэзээ ... диотой болгохо юм» гээд Цыр... хүгшэн ханадаа байһан ... продуктор тээшэ һарабшалан ха... на. Томо томо гүүртэнүүд дээг... культбаза, улаан булан хүдэл... гүй. Плакадууд түргэ түргэн ... нэлэгдэнэгүй. Хүдөөгэй клуб... даагша нүхэр Димитреев, колхо... библиотекые даагша нүхэр Ба... ров, хүдөөгэй библиотекые дааг... нүхэр Бадмаева гэгшэд мал... дээгүүр ябадаггүй шахуу, це... багаар эрьелдээд лэ байнхай.

«Үбһэ хулаһан элбэг даа, ад... һа малнай тарган, Шадал ха... соогоо һү һаана ха юм бибди. Т... хэдэмнай мандаа найдаад, бага... гаар анхарал табина бэшэ гү д... Одоол маанад тушаа һаналаа ... бижа гүйлгэлдэхэ, харайлгалд... юм бэшэ гү?»—гэжэ юрын мал... эндэ хэлсэдэг болонхой.

Эдэ дутагдалнуудые түргэн ус... хажа, малшадай эрилтые ханга... хэрэгтэй.

Ц. Номтоев

Конькигаар техникумүүд хоорондын мүрысөөн

Конькигаар республикын техникумүүдэй студентнэрэй хоорондын мүрысөөн түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Эндэ студентнэрэй спортивна олохон командануд, тэрэ тоодо Кяхта городһоо 3 команда хабаадалсаһан байна.

Эрид шанга мүрысөөнэй удаа Улан-Удын хүдөө ажахын техникумэй команда нэгэдэхи, түмэр замай техникумэй команда — хоёрдохи, Кяхтын индустриальна техникумэй студентнэр—3-дахи һууринуудые эзэлээ. Шалгарһан командада ба спортсменүүдтэ физкультура ба спортын республиканска комитедэй диплом ба үнэтэ шангууд барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү һуури эзэлһэн Улан-Удын хүдөө ажахын техникумэй команда байна.

А. Бобыкина, А. Егоров.

Олимпийскэ чемпионтой уулзалга

Һаяхан «Байгалай толон» журналай редакци, уранзохёолшодой Союз олимпийскэ чемпион Владимир Сафроновтой уулзалга үнгэргэбэ. Уранзохёолшод Чимит Цыдендамбаев, Намжил Балдано, Гунгаа Чимитов болон бусад энэ уулзалгада байлсабад.

Нүхэр Сафронов Эхэ оронойнгоо эрхим спортсменүүдтэй хамта аяар холын Мельбурн хото олимпийскэ нааданда ошоһон тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

«Мельбурнын арад зон манай спортсменүүдые хүндэтэйгөөр угтажа, Совет орон тухай ехээр һонирхон асуунад. Тэдэнэр манай ажабайдал тухай тон багаар мэдэнэ.

Бидэнэр манай орондо эрдэм болбосоролой, спорт, культура ба искусствын хэды шэнээн дээшээ ургаһан тухай хөөрэжэ үгөөбди» гээд нүхэр Сафронов хэлэнэ. «Тиигээд манай спортын хэрээр хүгж... байһые өөһэдөө хараһан бай... гэжэ нүхэр Сафронов үргэлж... лүүлнэ.

Һүүлээрнь «Лондоной найдал»... жэ суурхаһан Никольс гэжэ англи... ска боксёртой ринг дээрэ тулал... һан тухайгаа тэрэ дэлгэрэнгы... хөөрэжэ үгэбэ. Энэ нааданда Н... кольсые В. Сафронов илаһан ба... гаа. Владимир Сафронов манай ... рэл Улан-Удэдэ һургуулида һура... байхадаа Ринчиновэй ударида... доро боксёрой бээлэй анха түр... шынхеэ бариһан юм. Харин мү... манай боксёр олимпийскэ алтан м... дальтайгаар түрэл нютагаа буса... ерэбэ.

Уулзалгада байгшад саашад... шье амжалта туйлахыень чемпи... до хүсэбэ.

Д. Улзытуев.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—37-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00338. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 752.